

ŁAGODNIE (59) *av*

a, o oraz e *jasne*.

comp łagodni(e)j (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Laskawiey dobrotliwie, uprzejmie; civiliter, humane, moderate Cn (22)* : Ták fie Xánt k niemu obrocił/ A łagodnie go pozdrowił *BierEz* B2v; Krol Ezopá łagodnie żądał/ By mu iefzcze to powiedział *BierEz* G3, A3, K4v; *BielKron* 62v; á śmierć kiedykolwiek przidzie łagodnie ią mamy przypuścić *KwiatKsiąż* M4v, D3v; *Obiurgare, Łagodnie kogo kárác. Mącz* 26c, 284a; *CzechEp* [387]; *ZawJeft* 44.

W przeciwstawieniach: »łagodnie ... z fukiem, surowie (2)« (3): á nie vmiał łagodnie mowić/ iedno s fukiem/ *GórnDworz* D6, Dd3; O Panu Woiewodzie daie znac Pan Sobieski [...] zegdy znim łagodnie postempuie, nic gornieyszego, agdygo surowie traktuie nie powolnieyszego! *ActReg* 141.

Wyrażenie: »na wszem łagodnie« (1): Drugie [*płanety*] ią łagodliwe á bárzo łáfkáwe/ Gdy przypádnie ich władza/ iuz więc kázde fpráwy/ Idą ná wżem łagodnye że fie wżytko śmieie/ A każdy człek wefelfzy y lepfzey nádzyeie. *RejWiz* 128v.

Zwrot: »mowić łagodnie« = *molia loqui Vulg* [*szyk zmienny*] (5): y pocieffaiąc ye movil fnymi łagodnie *HistJóz* E4v; *BibRadz Iob* 40/22; *GórnDworz* D6; *SkarŻyw* 99; *Phil* C2.

Szeregi: »gładce a łagodnie« (1): A bączni ludzie á cnotliwi/ pod iáką zwierzchnością być máią? [...] Pod taką/ w ktorey gwałtu/ áni furowości żadney niemálfz/ ále wżytko gładce/ á łagodnie idzie/ iáko ieft pod krolem *GórnDworz* Gg3v.

»miernie i łagodnie« (1): znáfzymi rownymi we wżyftkich rzeczach miernie y łagodnie fię obchodziemy. *KwiatKsiąż* Pv.

»nadobnie a łagodnie« (1): Ták tedy Krol ná ten czás wżytki fzkodliwe rofterki y záburzenie wnętrzne w wielkies Polfzcze nadobnie/ á łagodnie vfkromił/ y vfpokoił *StryjKron* 477.

2. *Mile; blande Mącz, Calep, Cn; suaviter Mącz, Cn; facundissime, mansuete Calep (25)* : Xánt przyfzedłfzy pániey pytał/ Ná łozu ią fmutną záftał: Łagodnie się k niey przychylił/ By z nią nieco krotochwilił. *BierEz* C3v; [*Aleksander*] przeto go [*Bucefała*] łagodnie głáfkáł/grzywę czofał/ áż nán wfiadł/ y rofpuścił/ y ofstrogámi bodł. *BielKron* 122v; *Mącz* 25d; *SkarŻyw* 589; *Calep* 133a [2 r.], 405b, 637a.

W połączeniach szeregowych (2): Non habet venam dicendi, Nie ma po temu przirodzenia áby mógl wymownie wdzięcznie a łagodnie piáfć. *Mącz* 479b, 424d.

W charakterystycznych połączeniach: łagodnie cieszyć, głaskać (2), pisać.

Zwroty: »łagodnie mowić, rzec« = *blande compellare Mącz; blande alloqui Modrz* [*szyk 7 : 1*] (7 : 1): Xánt ku niey [*żenie*] łagodnie rzecze/ nie gnieway fie miłe ferce *BierEz* C3v, Nv, Qv, S4; *GlabGad* Mv; *Mącz* 287d; *ModrzBaz* 59v; *Paprup* 12.

»łagodnie namawiać, namowić« [*szyk zmienny*] (1 : 1): *BielKron* 106v; pośláli do Olhy dwádzieściá ofob zacnych námawiaíając ią łagodnie/ á potym grożąc y chçae ią do tego przymusić/ áby [...] w małżeńfki ftan poślzá *StryjKron* 122.

»łagodnie prosić« (3): A niechąc się mu [jeżowi] vprzykrzyć/ [łasiczka] Łagodnie go ięła prosić: Domu łobie pątrz inego/ Niżli ten moy przełtrzeńłzego. *BierEz* P3v, R2v; *BielKron* 52.

Szeregi: »lekkó a łagodnie« (1): [Aleksander] włędłzy do koniá/ náczył go lekko á łagodnie po grzbiecie głaskác *HistAl* B.

»ludzko a łagodnie« (1): Vocare aliquem blanda voce, Lucko á łagodnie kogo zawołać. *Mącz* 25d.

»pięknie albo łagodnie« (1): fie ten omyła ktory łądzi dobroć człowieczą z ięzika iż on pięknie mowi albo łagodnie. *GlabGad* Mv.

3. *W sposób ujmujący, pochlebiający; blande* *Mącz* (12): Łagodnie zleguy mężá twego [blandire viro tuo]/ á nąmow go żeć powie co fie przez tę gadkę rozumie. *Leop Iudic* 14/15, *Prov* 7/13; Amicitiam simulare, Stáwić fie łagodnie ále nie pewnie. *Mącz* 394c; *BudBib Prov* 7/5; *CzechEp* 350; Pellicator – Ten któri łagodnie do vpatku infzegprzewodzi [!], zwodz. *Calep* 770a, 769b; *GrabowSet* I2v.

W porównaniu (1): Bo [papież] ma różki iákoby báránie: gdy tego pánowánia vżywa, podczas łagodnie iáko báránek/ ále przedsię obłudnie *CzechEp* [382].

W charakterystycznych połączeniach: łagodnie przewodzić, zwodzić, zwyciężyć.

Zwrot: »łagodnie namawiac, rozmawiac« = *pellicere* *Calep* (2 : 1): *BierEz* K4; *Calep* 769b; [Mardonijusz] łpalił Atheny miáfłto/ á Greki łagodnie nąmawiał áby fie kázić nie dáli/ ále fie poddáli *BielKron* 117.

Szereg: »chytro a łagodnie« (1): Sędzia naprzod chytro a łagodnie Pánnę chciał z Bogiem rozłaczyć á nąmowić ią do pokłonu pogáńłkim báltwánom *SkarŻyw* 443.

Synonimy: 1. *dobrotliwie, gładce, łaskawie, miernie, miłosiernie, nadobnie, uprzejmie*; 2. *lekce, lubo, mile, nadobnie, pięknie, słodko, wdzięcznie.*

Cf **ŁAGODLIWIE, ŁAGODNIEMOWNY, ŁAGODNO, NIELAGODNIE**